

DREPTURILE VICTIMELOR INFRACTIUNILOR

I. ASPECTE GENERALE

I. 1 ASPECTE PRIVIND PROCESUL PENAL

Dreptul de a primi informații de la primul organ judiciar la care vă prezentați

Dacă ați fost victima unei infracțiuni, aveți dreptul de a primi o serie de informații încă de la primul contact cu un organ judiciar (poliție, parchet). Acesta are obligația de a vă aduce la cunoștință următoarele aspecte:

- tipul de sprijin pe care îl puteți primi, inclusiv informații de bază privind accesul gratuit la asistență medicală, servicii sociale, consiliere psihologică, consiliere juridică și cazare alternativă;
- organul de urmărire penală la care puteți face plângere;
- dreptul la asistență juridică și instituția unde vă puteți adresa pentru exercitarea acestui drept;
- condițiile și procedura pentru acordarea asistenței juridice gratuite;
- drepturile procesuale ale persoanei vătămate și ale părții civile;
- condițiile și procedura pentru a beneficia de dispozițiile Codului de procedură penală privind protecția persoanei vătămate și a părții civile, precum și de dispozițiile Legii nr. 682/2002 privind protecția martorilor;
- condițiile și procedura pentru acordarea compensațiilor financiare de către stat;
- autoritatea judiciară la care vă veți putea adresa pe viitor pentru obținerea de informații privind stadiul cauzei, precum și datele de contact ale acesteia, în cazul în care depuneți o plângere;
- dreptul de a fi informat(ă), în cazul în care inculpatul va fi privat de libertate, respectiv condamnat la o pedeapsă privativă de libertate, cu privire la punerea acestuia în libertate în orice mod, conform Codului de procedură penală.
- dreptul de a apela la un mediator în cazurile permise de lege;
- în cazul în care aveți reședința sau locuința permanentă pe teritoriul unui alt stat membru UE, informații privind posibilitatea de depunere a plângerii penale sau a cererii de acordare a compensației financiare din partea statului pe teritoriul statului respectiv, precum și faptul că există posibilitatea, conform legislației privind cooperarea judiciară internațională, ca dumneavoastră să fiți audiat(ă) de autoritățile judiciare române fără a fi prezent(ă) pe teritoriul României.

Această informare poate fi urmată, de cele mai multe ori, de depunerea plângerii cu privire la săvârșirea infracțiunii.

Depunerea plângerii

Plângerea reprezintă încunoștințarea făcută de o persoană fizică sau juridică, referitoare la o vătămare ce i s-a cauzat prin infracțiune. Aceasta se poate face personal sau prin mandatar.

Calitatea de persoană vătămată

Dacă ați suferit o vătămare prin comiterea unei infracțiuni, veți avea calitatea de *persoană vătămată* în procesul penal, având o serie de drepturi procesuale.

Dacă nu doriți să participați la procesul penal trebuie să comunicați acest lucru organului judiciar care, dacă apreciază necesar, vă va putea audia în calitate de martor.

Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate în anumite situații:

În urma cercetărilor efectuate de către organele judiciare ca urmare a depunerii plângerii de către dumneavoastră în calitate de victimă a infracțiunii, se poate pune în mișcare acțiunea penală atunci când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică punerea în mișcare a acesteia.

Acțiunea penală are ca obiect tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni și, la marea majoritate a infracțiunilor, punerea sa în mișcare se face de către organele de urmărire penală din oficiu.

Există însă o serie de infracțiuni pentru care legea prevede expres că punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Plângerea prealabilă a persoanei vătămate necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale pentru anumite infracțiuni, nu este aceeași cu plângerea ca act de sesizare a organului de urmărire penală.

Plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei. Dreptul de a formula plângere prealabilă vă va fi adus la cunoștință cu ocazia primei audieri.

Dreptul de a apela la un mediator, în cazurile permise de lege

Medierea reprezintă o modalitate de soluționare a conflictului pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator. Aceasta se poate desfășura doar cu acordul părților implicate.

În latura penală a procesului, medierea poate avea loc doar pentru infracțiunile pentru care, potrivit legii, retragerea plângerii prealabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală.

Dacă părțile aflate în conflict au ajuns la o înțelegere ca urmare a procedurii medierii, se va redacta un acord scris (acordul de mediere), care are ca rezultat încetarea procesului penal.

Acordul de mediere se poate încheia și doar în ceea ce privește latura civilă (acordarea de despăgubiri), caz în care procesul penal va continua.

Dacă decideți să participați la procesul penal în calitate de persoană vătămată, veți avea următoarele drepturi:

➤ **dreptul de a vă constitui parte civilă;**

În vederea recuperării prejudiciului de la autorul infracțiunii, persoana vătămată se poate constitui parte civilă în cadrul procesului penal. Dacă nu doriți participarea la procesul penal ca parte civilă, vă veți putea adresa separat instanței civile pentru obținerea de despăgubiri.

➤ **dreptul de a obține despăgubiri din partea autorului infracțiunii sau a altor persoane responsabile, potrivit legii;**

În calitate de persoană vătămată, aveți dreptul de a obține de la autorul infracțiunii sau de la alte persoane responsabile potrivit legii, atât despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune, cât și plata cheltuielilor judiciare de judecată.

➤ **dreptul de acces la dosar, în condițiile legii;**

Avocatul dumneavoastră are dreptul de a solicita consultarea dosarului pe tot parcursul procesului penal. Acest drept nu poate fi exercitat, nici restrâns în mod abuziv. Consultarea dosarului presupune dreptul de a studia actele acestuia, dreptul de a nota date sau informații din dosar, precum și de a obține fotocopii pe cheltuiala clientului.

➤ **dreptul de a fi informat(ă) cu privire la stadiul urmăririi penale;**

În calitate de persoana vătămată aveți dreptul de a fi informat(ă), într-un termen rezonabil, cu privire la stadiul urmăririi penale, la cererea dumneavoastră expresă, cu condiția de a indica o adresă pe teritoriul României, o adresă de poștă electronică sau mesagerie electronică, la care aceste informații să vă fie comunicate;

➤ **dreptul de a fi ascultat(ă);**

Cu ocazia primei audieri, vi se vor aduce la cunoștință următoarele:

- dreptul de a fi asistat(ă) de avocat, iar în cazurile de asistență obligatorie, dreptul de a vi se desemna un avocat din oficiu,
- dreptul de a apela la un mediator în cazurile permise de lege,
- dreptul de a propune administrarea de probe,
- de a ridica excepții și de a pune concluzii, în condițiile prevăzute de lege,
- dreptul de a fi încunoștințat(ă) cu privire la desfășurarea procedurii,
- dreptul de a formula plângere prealabilă,
- precum și dreptul de a vă constitui parte civilă,
- obligația de a vă prezenta la chemările organelor judiciare,
- precum și obligația de a comunica orice schimbare de adresă.

De asemenea, vi se vor aduce la cunoștință cu ocazia primei audieri faptul că, în cazul în care inculpatul va fi privat de libertate, respectiv condamnat la o pedeapsă privativă de libertate, veți putea fi informată cu privire la punerea acestuia în libertate în orice mod.

➤ **dreptul de a adresa întrebări inculpatului, martorilor și experților;**

În faza de judecată a procesului penal, cu ocazia audierii inculpatului, a martorilor sau a experților, aveți dreptul de a adresa întrebări acestora.

➤ **dreptul la asistență juridică și reprezentare;**

Pe tot parcursul procesului penal, aveți dreptul de a fi asistată de avocat ales de dumneavoastră.

De asemenea, puteți fi reprezentată pe tot parcursul procesului penal, cu excepția cazurilor în care prezența dumneavoastră este obligatorie sau este apreciată ca fiind necesară de procuror, judecător sau instanța de judecată, după caz (spre exemplu, pentru audiere).

➤ **dreptul la asistență juridică gratuită în anumite cazuri**

Conform *Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor* cu modificările și completările ulterioare, asistența juridică gratuită se acordă, la cerere, persoanelor care au fost victime ale următoarelor categorii de infracțiuni:

- tentativă la infracțiunile de omor sau omor calificat;
- infracțiunea de vătămare corporală, o infracțiune intenționată care a avut ca urmare vătămarea corporală a victimei;
- infracțiunea de viol, agresiune sexuală, act sexual cu un minor, corupere sexuală a minorilor.

De asemenea, au dreptul la asistență juridică gratuită soțul, copiii și persoanele aflate în întreținerea persoanelor decedate prin săvârșirea infracțiunilor de omor și omor calificat, precum și a infracțiunilor intenționate care au avut ca urmare moartea persoanei.

Asistența juridică gratuită se acordă numai dacă ați sesizat organele de urmărire penală în termen de 60 de zile de la data săvârșirii infracțiunii ori, dacă v-ați aflat în imposibilitate de a sesiza organele de urmărire penală, în termen de 60 de zile de la data la care a încetat starea de imposibilitate.

Asistența juridică gratuită se acordă, la cerere, și *victimelor altor infracțiuni* decât cele enumerate, dacă venitul lunar pe membru de familie al victimei este cel mult egal cu salariul de bază minim brut pe țară.

Cererea pentru acordarea asistenței juridice gratuite se depune *la tribunalul în a cărui circumscripție domiciliați*.

În plus față de prevederile Legii nr. 211/2004, Codul de procedură penală prevede ca regulă generală că, ori de câte ori organul judiciar apreciază că din anumite motive *persoana vătămată nu și-ar putea face singură apărarea*, dacă aceasta nu și-a ales un avocat, dispune luarea măsurilor pentru *desemnarea unui avocat din oficiu*:

- **dreptul de a propune probe, de a ridica excepții și de a pune concluzii, precum și de a formula orice alte cereri care țin de rezolvarea laturii penale a cauzei;**
- **dreptul de a beneficia în mod gratuit de un interpret atunci când nu înțelegeți, nu vă exprimați bine sau nu puteți comunica în limba română;**

Limba oficială în procesul penal este limba română, însă organele judiciare au obligația de a asigura persoanei vătămate care nu vorbește sau nu înțelege limba română ori nu se poate exprima, în mod gratuit, posibilitatea de a participa la procesul penal cu ajutorul unui interpret.

- **dreptul de a fi informat(ă) la eliberarea autorului infracțiunii în orice mod, dacă optați pentru această informare;**

Acest drept vă va fi adus la cunoștință atât de primul organ judiciar la care vă prezentați, cât și cu ocazia primei audieri efectuate de către organul de urmărire penală.

- **dreptul de a face plângere împotriva actelor organelor de urmărire penală**

Puteți face plângere împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală, dacă prin acestea s-a adus o vătămare intereselor dumneavoastră legitime.

Dacă plângerea este împotriva unui act emis de organul de cercetare penală (polițist), aceasta se adresează procurorului de dosar și se depune fie direct la acesta, fie la organul de cercetare penală care este obligat să o înainteze procurorului.

Procurorul este obligat să rezolve plângerea în termen de cel mult 20 de zile de la primire și să vă comunice modul de soluționare.

Dacă plângerea este împotriva măsurilor luate de procuror, aceasta se rezolvă de un procuror ierarhic superior.

Dacă plângerea a avut ca obiect o soluție de netrimitere în judecată și respectiva plângere a fost respinsă, puteți ataca această soluție, în termen de 20 de zile de la comunicare, la judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță.

Măsurile speciale de protecție de care puteți beneficia în calitate de persoană vătămată, în cursul procesului penal:

Atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, pot fi dispuse față de persoana vătămată ori față de partea civilă anumite măsuri de protecție, cum ar fi:

- **supravegherea și paza locuinței acesteia sau asigurarea unei locuințe temporare;**
- **însoțirea și asigurarea protecției persoanei vătămate sau a membrilor de familie ai acesteia în cursul deplasărilor;**

- protecția datelor de identitate;
- audierea/ascultarea acesteia fără a fi prezentă, prin intermediul mijloacelor audiovideo de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate, atunci când celelalte măsuri nu sunt suficiente.
- nepublicitatea ședinței de judecată pe durata ascultării acesteia.

Protejarea vieții intime sau private și a demnității dumneavoastră pe parcursul procesului penal:

Procedura din cursul urmăririi penale este nepublică.

În ceea ce privește faza de judecată, dacă judecarea în ședință publică ar putea aduce atingere moralei, demnității sau vieții dumneavoastră intime, se poate declara ședință nepublică pentru tot cursul sau pentru o anumită parte a judecării cauzei.

Pe durata judecării, instanța poate interzice publicarea, de texte, desene, fotografii sau imagini de natură a dezvălui identitatea dumneavoastră.

Măsuri care se pot lua împotriva autorului infracțiunii, în vederea protejării persoanei vătămate:

➤ Pedepsele complementare

Atunci când aplică pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi, instanța poate interzice inculpatului, pe o perioadă de la unu la 5 ani, dreptul de a comunica cu dumneavoastră sau cu membrii de familiei dumneavoastră, ori de a se apropia de dumneavoastră, precum și dreptul de a se apropia de locuința, locul de muncă, școala sau alte locuri unde desfășurați activități sociale.

➤ Măsurile preventive

○ *Controlul judiciar*

Dacă asupra inculpatului se ia pe parcursul procesului penal măsura preventivă a controlului judiciar, acestuia i se poate impune să nu se apropie de persoana vătămată sau de membrii familiei acesteia și să nu comunice, direct sau indirect, pe orice cale, cu aceștia;

○ *Arestul la domiciliu*

Dacă se ia măsura arestului la domiciliu față de inculpat, acestuia i se poate impune ca pe durata măsurii să nu comunice cu persoana vătămată sau cu membrii de familie ai acesteia.

○ *Arestul preventiv*

Măsura arestării preventive poate fi dispusă, în condițiile legii, și atunci când inculpatul exercită presiuni asupra persoanei vătămate sau încearcă să realizeze o înțelegere frauduloasă cu aceasta.

- Obligațiile care pot fi impuse autorului infracțiunii odată cu pronunțarea amânării aplicării pedepsei

Atunci când instanța decide să dispună amânarea aplicării pedepsei față de inculpat, în condițiile Codului penal, acestuia i se poate impune ca, pe durata termenului de supraveghere, să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia ori să nu se apropie de aceste persoane. Nerespectarea acestei obligații duce la revocarea amânării aplicării pedepsei și la aplicarea și executarea acesteia.

- Obligațiile care pot fi impuse autorului infracțiunii odată cu dispunerea liberării condiționate

Odată cu acordarea liberării condiționate, persoanei condamnate pentru săvârșirea unei infracțiuni i se poate impune să respecte obligația de a nu comunica cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, ori să nu se apropie de aceste persoane.

I. 2. ALTE DREPTURI ALE PERSOANELOR VICTIME ALE INFRACTIUNILOR

Dacă ați fost victima unei infracțiuni, vă puteți adresa organelor de urmărire penală sau Serviciului pentru Sprijinirea Victimelor Infracțiunilor din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din proximitate.

Ce oferă **Serviciul pentru Sprijinirea Victimelor Infracțiunilor**?

- a) informare privind drepturile dumneavoastră;
- b) consiliere psihologică, consiliere cu privire la riscurile de victimizare secundară și repetată sau de intimidare și răzbunare;
- c) consiliere privind aspectele financiare și practice subsecvente infracțiunii;
- d) sprijin emoțional și social în scopul reintegrării sociale;
- e) servicii de inserție/reinserție socială;
- f) informații și consiliere cu privire la rolul victimei în cadrul procedurilor penale, inclusiv pregătirea pentru participarea la proces. Aceste servicii de informații și consiliere nu includ asistența juridică gratuită a victimelor unor infracțiuni prevăzută la art. 14 - 20 sau asistența juridică a persoanei vătămate prevăzută în Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare;
- g) îndrumarea către alte servicii specializate, atunci când este cazul: cazare, serviciile medicale, servicii de ocupare, de educație sau alte servicii de interes general acordate în condițiile legii.

Aceste servicii se asigură GRATUIT.

Compensația financiară din partea statului

Compensația financiară din partea statului este o modalitate de compensare a prejudiciului suferit de victimele unor tipuri de infracțiuni în cazurile în care aceste despăgubiri nu pot fi obținute din partea autorului infracțiunii.

Aceasta se poate obține de către persoanele asupra cărora s-a săvârșit una dintre următoarele infracțiuni:

- tentativă la infracțiunile de omor și omor calificat;

- infracțiune de vătămare corporală;
- infracțiune intenționată care a avut ca urmare vătămarea corporală a victimei;
- infracțiune de viol, act sexual cu un minor sau agresiune sexuală;
- infracțiune de trafic de persoane sau trafic de minori;
- infracțiune de terorism;
- orice altă infracțiune intenționată comisă cu violență.

Compensația financiară din partea statului mai poate fi obținută și de către soțul, copiii și persoanele aflate în întreținerea persoanelor decedate prin săvârșirea infracțiunilor de mai sus.

Compensația se acordă victimei numai dacă aceasta a sesizat organele de urmărire penală în termen de 60 de zile de la data săvârșirii infracțiunii ori, în cazul în care aceasta s-a aflat în imposibilitate de a sesiza organele de urmărire penală, în termen de 60 de zile de la data la care a încetat starea de imposibilitate.

Compensația financiară din partea statului se acordă în următoarele cazuri:

- în cazul în care făptuitorul este cunoscut, dacă acesta este insolubil sau dispărut, astfel încât nu se poate obține repararea prejudiciului de la acesta, iar prejudiciul nu a fost obținut nici de la o societate de asigurare;
- în cazul în care făptuitorul este necunoscut.

Condițiile și procedura pentru obținerea acestor compensații sunt detaliate în cadrul *Legii nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor* cu modificările și completările ulterioare.

II. DREPTURILE VICTIMELOR ANUMITOR TIPURI DE INFRACTIUNI

Victimele traficului de persoane

Victimele traficului de persoane beneficiază de măsuri de protecție și asistență reglementate de Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane, printre care:

- protecția vieții private și a identității;
- dreptul la recuperare fizică, psihologică și socială;
- protecția și asistența specială a victimelor minore, în raport cu vârsta lor;

Ascultarea minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani se face în prezența a cel puțin unuia dintre părinți sau a altui reprezentant legal, fiind totodată obligatorie și citarea unui psiholog, respectiv a unui reprezentant al Direcției generale de asistență socială și protecția copilului;

- dreptul de a beneficia de o perioadă de recuperare și reflecție de până la 90 de zile, fie pentru a li se permite să se recupereze, pentru a evita influența traficantilor, sau pentru a lua o decizie în cunoștință de cauză privind cooperarea cu autoritățile competente;

➤ cazare, la cerere, temporar, în centre de asistență și protecție a victimelor traficului de persoane sau în locuințe protejate pentru victimele traficului de persoane;

➤ suport psihologic și asistență necesare integrării sociale, asigurate de către Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane în cooperare cu instituțiile interesate, precum și cu organizații neguvernamentale, organizații internaționale și reprezentanți ai societății civile angajați în protecția și asistarea victimelor traficului de persoane;

➤ programe speciale de scurtă durată pentru formarea profesională, servicii de consiliere și mediere a muncii, în vederea identificării unui loc de muncă;

➤ asistență juridică obligatorie și gratuită.

În vederea îmbunătățirii accesului victimelor traficului de persoane la serviciile de asistență și protecție, instituțiile și organizațiile neguvernamentale cu atribuții în domeniu cooperează în vederea aplicării Mecanismului național de identificare și referire a victimelor traficului de persoane.

Victimele violenței domestice

Conform *Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată*, violența domestică înseamnă orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială, spirituală sau cibernetică, care se produce în mediul familial sau domestic, ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima.

Violența domestică se manifestă sub următoarele forme: verbală, psihologică, fizică, sexuală, economică, socială, spirituală și cibernetică.

În nicio formă și în nicio împrejurare, obiceiul, cultura, religia, tradiția și onoarea nu pot fi considerate drept justificare pentru niciun tip de acte de violență definite în *Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată*.

Victima violenței domestice are dreptul la:

- respectarea personalității, demnității și a vieții sale private;
- informarea cu privire la exercitarea drepturilor sale;
- protecție specială, adecvată situației și nevoilor sale;
- servicii de consiliere, reabilitare, reintegrare socială, precum și la asistență medicală gratuită, în condițiile prezentei legi;
- consiliere și asistență juridică gratuită.

Victimele violenței domestice sunt informate de către autoritățile administrației publice centrale și locale cu privire la:

a) instituțiile și organizațiile neguvernamentale care asigură consiliere psihologică sau orice alte forme de asistență și protecție a victimei, în funcție de necesitățile acesteia;

b) organul de urmărire penală la care pot face plângere;

c) dreptul la asistență juridică și instituția unde se pot adresa pentru exercitarea acestui drept;

- d) condițiile și procedura pentru acordarea asistenței juridice gratuite;
- e) drepturile procesuale ale persoanei vătămate, ale părții vătămate și ale părții civile;
- f) condițiile și procedura pentru acordarea compensațiilor financiare de către stat, potrivit legii;
- g) măsurile ce pot fi dispuse prin ordinul de protecție provizoriu și, după caz, prin ordinul de protecție, demersurile necesare pentru emiterea acestora și procedura de judecată.

Managementul de caz se asigură de către compartimentul violență domestică din cadrul Direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului înființate în subordinea consiliilor județene/consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București. În scopul de a asigura accesul neîngrădit la găzduire în situațiile de urgență, precum și la restul serviciilor sociale existente pentru victimele violenței domestice, precum și pentru agresori, DGASPC depune diligențele necesare pe lângă SPAS și furnizorii privați de servicii sociale de pe raza teritorială a județului. Victimele pot fi găzduite în orice serviciu social cu această destinație, indiferent de domiciliul acestora, unde există un loc disponibil.

Autoritățile au obligația de a asigura accesul victimelor violenței domestice, în funcție de nevoile acestora, la servicii , sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, în regim rezidențial și/sau în regim de zi.

Victimele violenței domestice pot fi găzduite pe perioadă determinată în cadrul următoarelor servicii sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice organizate în regim rezidențial:

- a) centre de primire în regim de urgență, care asigură protecție, găzduire, îngrijire și consiliere victimelor violenței domestice.
- b) centre de recuperare, care asigură găzduirea, îngrijirea, consilierea juridică și psihologică, sprijin în vederea adaptării la o viață activă, inserția profesională a victimelor violenței domestice, precum și reabilitarea și reinserta socială a acestora.
- c) locuințe protejate, care asigură găzduirea în regim de urgență, îngrijirea, asistența socială, consilierea juridică și psihologică și orientarea victimelor violenței domestice.

Victimele violenței domestice în funcție de complexitatea cazului pot accesa următoarele servicii sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice organizate în regim de zi:

- a) centre pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, care asigură asistență socială, consiliere psihologică, juridică, precum și informarea și orientarea victimelor violenței domestice.
- b) centre pentru servicii de informare și sensibilizare a populației, care oferă servicii de informare și educare, asistență socială și un serviciu telefonic de urgență pentru informare și consiliere.

Victimele violenței domestice pot accesa următoarele servicii sociale pentru prevenirea și combaterea violenței domestice cu program continuu:

- a) servicii de informare și consiliere pentru victimele violenței domestice de tip linie telefonică de urgență - help-line, care asigură consiliere apelanților, în mod confidențial, în legătură cu toate formele de violență domestică.

b) servicii integrate de urgență destinate victimelor violenței sexuale, care asigură examinarea medicală și medico-legală, asistență posttraumatică și consiliere pentru victimele violenței sexuale.

Victimele pot fi găzduite în orice serviciu social cu această destinație, indiferent de domiciliul acestora, unde există un loc disponibil.

Serviciile sociale specializate pentru prevenirea și combaterea violenței domestice sunt oferite în mod gratuit victimelor.

Ordinul de protecție

Persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei poate solicita instanței ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecție, potrivit art. 38 alin.1 din *Legea nr.217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată*.

Membru de familie înseamnă, în sensul *Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată*:

a) ascendenții și descendenții, frații și surorile, soții și copiii acestora, precum și persoanele devenite rude prin adopție, potrivit legii;

b) soțul/soția și/sau fostul soț/fosta soție; frații, părinții și copiii din alte relații ai soțului/soției sau ai fostului soț/fostei soții;

c) persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, actuali sau foști parteneri, indiferent dacă acestea au locuit sau nu cu agresorul, ascendenții și descendenții partenerei/partenerului, precum și frații și surorile acestora;

d) tutorele sau altă persoană care exercită în fapt ori în drept drepturile față de persoana copilului;

e) reprezentantul legal sau altă persoană care îngrijește persoana cu boală psihică, dizabilitate intelectuală ori handicap fizic, cu excepția celor care îndeplinesc aceste atribuții în exercitarea sarcinilor profesionale.

Prin victimă se înțelege persoana fizică ce este supusă uneia sau mai multor forme de violență domestică, inclusiv copiii martori la aceste forme de violență.

Cererea pentru emiterea ordinului poate fi introdusă la judecătoria de pe raza teritorială în care își are domiciliul sau reședința victima, de către victimă personal sau prin reprezentant legal. Cererea poate fi introdusă în numele victimei și de:

a) procuror;

b) reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în materia protecției victimelor violenței domestice;

c) reprezentantul oricărui dintre furnizorii de servicii sociale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, acreditați conform legii, cu acordul victimei.

Prin ordinul de protecție se pot impune, cu caracter provizoriu, una ori mai multe dintre următoarele măsuri - obligații sau interdicții:

a) evacuarea temporară a agresorului din locuința familiei, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate;

- b) reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor, în locuința familiei;
- c) limitarea dreptului de folosință al agresorului numai asupra unei părți a locuinței comune atunci când aceasta poate fi astfel partajată încât agresorul să nu vină în contact cu victima;
- d) cazarea/plasarea victimei, cu acordul acesteia, și, după caz, a copiilor, într-un centru de asistență dintre cele prevăzute mai sus;
- e) obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia, astfel cum sunt definiți potrivit prevederilor legii, ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate;
- f) interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic;
- g) obligarea agresorului de a purta permanent un sistem electronic de supraveghere;
- h) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima;
- i) obligarea agresorului de a preda poliției armele deținute;
- j) încredințarea copiilor minori sau stabilirea reședinței acestora.

Alte măsuri:

Prin aceeași hotărâre, instanța poate dispune și suportarea de către agresor a chiriei și/sau a întreținerii pentru locuința temporară unde victima, copiii minori sau alți membri de familie locuiesc ori urmează să locuiască din cauza imposibilității de a rămâne în locuința familială.

Instanța poate dispune ca măsură obligarea agresorului să urmeze consiliere psihologică, psihoterapie și poate recomanda internarea voluntară sau, după caz, poate solicita internarea nevoluntară, în condițiile Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, republicată. În cazul în care agresorul este consumator de substanțe psihoactive, instanța poate dispune, cu acordul acestuia, integrarea acestuia într-un program de asistență a persoanelor consumatoare de droguri, conform art. 22 din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Prin aceeași hotărâre, instanța poate dispune luarea unei măsuri de control al respectării ordinului de protecție și pentru prevenirea încălcării acestuia, precum:

- a) obligarea agresorului de a se prezenta periodic, la un interval de timp stabilit de instanță potrivit împrejurărilor, la secția de poliție competentă cu supravegherea respectării ordinului de protecție;
- b) obligarea agresorului de a da informații organului de poliție cu privire la noua locuință, în cazul în care prin ordin s-a dispus evacuarea lui din locuința familiei;
- c) verificări periodice și/sau spontane privind locul în care se află agresorul.

Emiterea Ordinului de protecție se face în maxim 72 de ore de la data depunerii cererii conform art. 52 din Convenția de la Istanbul.

Durata măsurilor dispuse prin ordinul de protecție se stabilește de judecător, fără a putea depăși 6 luni de la data emiterii ordinului. Dacă hotărârea nu cuprinde nicio mențiune privind durata măsurilor dispuse, acestea vor produce efecte pentru o perioadă de 6 luni de la data emiterii ordinului.

Încălcarea oricăreia dintre obligațiile impuse constituie *infrațiune* și se poate depune o plângere la organele de urmărire penală (poliție sau parchet) în legătură cu acest fapt.

La expirarea duratei măsurilor de protecție, persoana protejată poate solicita un nou ordin de protecție, dacă există indicii că aceasta se află în continuare în pericol.

Ordinul de protecție provizoriu

Poliția intervine ca urmare a unor sesizări făcute în următoarele modalități:

- prin apelarea Sistemului național unic de apeluri de urgență (112);
- prin formularea în scris sau oral, direct ori telefonic la sediul unităților de poliție, de către persoanele implicate în acte de violență domestică, de către persoane care asistă la astfel de acte sau de către orice persoană;
- din oficiu.

Conform art. 28 indice 1 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, polițiștii sesizați în modalitățile menționate intervin, iar în baza atribuțiilor lor de serviciu constată că există un risc iminent ca viața, integritatea fizică ori libertatea unei persoane să fie pusă în pericol printr-un act de violență domestică, în scopul diminuării acestui risc.

Pe parcursul intervenției, polițiștii desfășoară, după caz, următoarele activități:

a) iau măsuri pentru separarea victimei de agresor și realizează orice alte demersuri necesare eliminării riscurilor imediate;

b) observă și adresează întrebări cu privire la starea fizică a persoanelor implicate și, dacă se impune, solicită intervenția echipelor medicale;

c) informează atât victima, cât și agresorul cu privire la drepturile și obligațiile acestora, măsurile ce vor fi dispuse în urma evaluării situației de fapt, prin ordinul de protecție provizoriu;

d) sesizează structurile specializate ale Poliției Române sau ale altor instituții în situația în care, cu ocazia verificării sesizării, sunt constatate aspecte aflate în competența acestora;

e) procedează la obținerea de probe.

Prin intermediul formularului de evaluare a riscului polițiștii determină dacă există sau nu un risc iminent, iar în cazul în care rezultă un asemenea risc polițistul emite ordinul de protecție provizoriu.

În cazul în care, ca urmare a evaluării situației de fapt, se constată că nu sunt întrunite condițiile pentru emiterea ordinului de protecție provizoriu, polițiștii au obligația de a informa persoanele care susțin că sunt victime ale violenței domestice cu privire la posibilitatea formulării unei cereri pentru emiterea unui ordin de protecție de la instanță.

Prin ordinul de protecție provizoriu emis de polițist se dispune, pentru o perioadă de 5 zile (care se calculează pe ore-120 de ore), una ori mai multe măsuri de protecție:

- evacuarea temporară a agresorului din locuința comună, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate;

-reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor în locuința comună, după evacuarea agresorului;

- obligarea agresorului la păstrarea unei distanțe minime determinate față de victimă, față de membrii familiei acesteia, ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate;
- obligarea agresorului de a preda poliției armele deținute.

Încălcarea oricăreia dintre măsurile dispuse constituie infracțiune și se sancționează cu închisoarea de la o lună la un an. Ceea ce s-a dispus prin ordinul de protecție se aplică cu efect imediat, fără somație, iar pentru aducerea la îndeplinire a obligațiilor și interdicțiilor impuse, polițiștii pot să folosească forța.

Ordinul provizoriu emis de polițiști trebuie confirmat de către un procuror în termen de 48 de ore de la emitere, cu privire la menținerea acestuia. În acest scop, ordinul provizoriu se trimite în termen de 24 ore de la emitere parchetului de pe lângă judecătoria competentă din raza de jurisdicție a locului unde a fost emis, la care se atașează formularul de evaluare a riscului și toate probele obținute. Procurorul poate decide menținerea ordinului aplicând o rezoluție în acest sens, iar dacă nu confirmă ordinul va dispune motivat încetarea măsurilor și momentul în care măsurile încetează.

Dacă procurorul confirmă ordinul de protecție provizoriu, acesta va trimite dosarul judecătoriei în circumscripția căreia își are domiciliul sau reședința victima, împreună cu o cerere de emitere a ordinului de protecție. Valabilitatea ordinului de protecție provizoriu se prelungește de drept cu durata necesară pentru soluționarea cauzei. Agresorul va fi informat, iar acesta poate să conteste ordinul de protecție provizoriu în termen de 48 de ore de la comunicare. Judecarea contestației depuse de către agresor se judecă în camera de consiliu, în regim de urgență, cu citarea părților și a organului constator, cu participarea procurorului, iar decizia pronunțată este definitivă. Neprezentarea în fața instanței a victimei sau a agresorului nu împiedică judecarea cauzei.

În afară de procedura descrisă (în cadrul căreia procurorul solicită instanței de judecată emiterea ordinului de protecție), pot face cerere către instanță pentru emiterea unui ordin de protecție simplu următoarele persoane: victima personal sau prin reprezentant legal sau reprezentanții autorităților competente cu atribuții în protecția victimelor violenței domestice. Diferența față de ordinul de protecție provizoriu este că în cazul ordinului de protecție simplu se face referire la o stare de pericol generică, nu la un “risc iminent”.

Dacă instanța de judecată dispune emiterea unui ordin de protecție, acesta poate să conțină, în plus față de obligațiile și interdicțiile de la ordinul de protecție provizoriu, următoarele: – limitarea folosinței de către agresor a locuinței comune, atunci când aceasta poate fi astfel partajată încât agresorul să nu vină în contact cu victima; – interdicția pentru agresor de a se deplasa în anumite localități sau zone pe care victima le frecventează periodic; – interzicerea agresorului să aibă orice contact cu victima, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod; – încredințarea copiilor minori sau stabilirea reședinței acestora. În plus, judecătorul poate lua măsuri în vederea controlării respectării ordinului de protecție: – obligarea agresorului de a se prezenta periodic, la un interval de timp, la secția de poliție; – obligarea agresorului de a da informații organului de poliție cu privire la noua locuință, în cazul în care

prin ordinul de protecție el a fost evacuat din locuința familiei; – verificări periodice și/sau spontane privind locul în care se află agresorul.

Cererea se judecă de urgență, cu participarea procurorului și cu citarea părților, iar în caz de urgență deosebită, ordinul de protecție poate fi emis chiar în aceeași zi, fără citarea părților. Împotriva hotărârii care cuprinde ordinul de protecție se poate face apel în termen de 3 zile de la pronunțare dacă s-a judecat cu citarea părților și de la comunicare dacă s-a judecat fără citarea părților.

Durata măsurilor dispuse prin ordinul de protecție de către judecător nu poate depăși 6 luni de la data emiterii acestuia.

Conform art. 51 indice 1 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, intervenția de urgență în cazurile de violență domestică se realizează de către echipa mobilă alcătuită din reprezentanți ai serviciului public de asistență socială, sau, după caz, de către reprezentanți ai direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

Intervenția de urgență a echipei mobile se realizează din perspectiva acordării serviciilor sociale în situațiile de violență domestică.

Echipa mobilă are următoarele atribuții, potrivit Ordinului nr. 2525/2018 privind aprobarea Procedurii pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică:

a) verifică semnalările de violență domestică efectuate prin intermediul liniilor telefonice ale instituțiilor publice abilitate, inclusiv al liniilor telefonice de urgență, altele decât numărul unic de urgență la nivel național (SNUAU) - 112;

b) realizează evaluarea inițială a gradului de risc din perspectiva acordării serviciilor sociale, pe baza Fișei pentru evaluarea gradului de risc și stabilirea măsurilor de siguranță necesare pentru victimele violenței domestice, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta procedură;

c) acordă informare și consiliere victimelor violenței domestice;

d) sprijină victimele violenței domestice, prin orientarea acestora către serviciile sociale existente pe raza localității/județului, adecvate nevoilor acestora;

e) informează, consiliază și orientează victima în ceea ce privește măsurile de protecție de care aceasta poate beneficia din partea instituțiilor competente: ordin de protecție provizoriu, ordin de protecție, formularea unei plângeri penale, eliberarea unui certificat medico-legal etc.;

f) asigură măsurile de protecție socială necesare pentru victime, minori, persoane cu dizabilități sau persoane cu nevoi speciale, vizate de ordinul de protecție provizoriu sau ordinul de protecție, și păstrează confidențialitatea asupra identității acestora;

g) colaborează cu serviciile de asistență medicală comunitară în situația în care identifică probleme medicale privind victimele și/sau copiii lor;

h) realizează demersurile necesare pentru depășirea riscului imediat, după caz, acestea putând consta în:

(i) transport la unitatea sanitară cea mai apropiată în situațiile în care victima necesită îngrijiri medicale de urgență sau, după caz, sesizarea numărului unic pentru apeluri de urgență 112;

(ii) sesizarea organelor de urmărire penală, sesizarea organelor de poliție pentru emiterea unui ordin de protecție provizoriu, sesizarea instanțelor judecătorești în vederea emiterii ordinului de protecție;

(iii) orientarea către SPAS sau, după caz, către furnizorii privați de servicii sociale, acreditați în condițiile legii, în vederea găzduirii în centre rezidențiale adecvate nevoilor și aplicării managementului de caz pentru victime și, după caz, pentru agresori;

i) intervine în cazurile de violență domestică, la solicitarea organelor de poliție, atunci când prin ordinul de protecție provizoriu s-a dispus măsura evacuării temporare a agresorului din domiciliu, iar acesta din urmă a solicitat, potrivit legii, cazarea într-un centru rezidențial.

În urma evaluării gradului de risc pentru victimele violenței domestice, reprezentanții SPAS organizate la nivel de municipiu, oraș, comună referă cazurile către compartimentul de violență domestică din cadrul SPAS organizat la nivel de județ sau, după caz, către furnizorii privați de servicii sociale, în vederea luării în evidență și a realizării managementului de caz.